

Тоцька Олеся Леонтіївна,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

НАУКОВІ ПЕРЕДУМОВИ НАРОЩУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ

Одним із засобів нарощування результатів діяльності підприємства є використання новітніх досягнень фундаментальних науково-дослідних робіт, винаходів для виробництва та реалізації високоефективних наукомістких виробів, технологій і послуг [1, с. 7]. Але для цього потрібне фінансування наукової роботи, у т. ч. державне, й дослідники, які займатимуться такою діяльністю. Окрім того, результати їх роботи можуть бути зафіксовані в заявках на патент. Зазначимо, що *патент* (патент на винахід, деклараційний патент на винахід, деклараційний патент на корисну модель, патент (деклараційний патент) на секретний винахід, деклараційний патент на секретну корисну модель) – охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і право власності на винахід (корисну модель) [2].

З огляду на вище сказане, проаналізуємо показники науки, досліджень і технологій України та країн Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) із їх статистичних профілів, наведених на сайті Федерального статистичного офісу Німеччини. Їх подано в табл. 1. Зауважимо, що роки, за які наведено дані, не всі однакові.

Таблиця 1. Статистичні профілі країн ЄПВО (наука, дослідження, технології)

№ з/п	Країна	Валові внутрішні витрати на НДДКР, % ВВП	Дослідники, на 1 млн жителів	Резидентні заявки на патент, на 1 млн жителів
1	2	3	4	5
1	Австрія	3,2 (2017)	5158 (2016)	471 (2016)
2	Азербайджан	0,2 (2017)	-	19 (2016)
3	Албанія	0,2 (2008)	156 (2008)	8 (2016)
4	Андорра	-	-	-
5	Бельгія	2,6 (2017)	4942 (2017)	286 (2016)
6	Білорусь	0,6 (2017)	-	60 (2016)
7	Болгарія	0,8 (2017)	2131 (2017)	35 (2016)
8	Боснія і Герцеговина	0,2 (2017)	464 (2017)	17 (2016)
9	Вірменія	0,2 (2017)	-	44 (2016)
10	Греція	1,1 (2017)	3153 (2017)	63 (2016)
11	Грузія	0,3 (2017)	1340 (2017)	26 (2016)
12	Данія	3,1 (2017)	7897 (2017)	597 (2016)

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
13	Естонія	1,3 (2017)	3569 (2017)	55 (2016)
14	Ірландія	1,0 (2017)	4108 (2017)	184 (2016)
15	Ісландія	2,2 (2017)	6635 (2016)	218 (216)
16	Іспанія	1,2 (2017)	2873 (2017)	93 (2016)
17	Італія	1,4 (2017)	2295 (2017)	215 (2016)
18	Казахстан	0,1 (2017)	662 (2017)	59 (2016)
19	Кіпр	0,6 (2017)	1174 (2017)	43 (2016)
20	Латвія	0,5 (2017)	1786 (2017)	55 (2016)
21	Литва	0,9 (2017)	3013 (2017)	42 (2016)
22	Ліхтенштейн	-	-	10000 (2016)
23	Люксембург	1,3 (2017)	4682 (2017)	1067 (2017)
24	Мальта	0,5 (2017)	2075 (2017)	215 (2015)
25	Молдова	0,3 (2017)	724 (2017)	26 (2016)
26	Найсвятіший Престол	-	-	-
27	Нідерланди	2,0 (2017)	5007 (2017)	536 (2016)
28	Німеччина	3,0 (2017)	5036 (2017)	890 (2016)
29	Норвегія	2,1 (2017)	6478 (2017)	335 (2016)
30	Об'єднане Королівство	1,7 (2017)	4377 (2017)	290 (2016)
31	Північна Македонія	0,4 (2017)	729 (2017)	21 (2013)
32	Польща	1,0 (2017)	2528 (2017)	123 (2016)
33	Португалія	1,3 (2017)	4291 (2017)	85 (2016)
34	Росія	1,1 (2017)	2852 (2017)	188 (2016)
35	Румунія	0,5 (2017)	890 (2017)	53 (2016)
36	Сербія	0,9 (2017)	2079 (2017)	27 (2016)
37	Словацька Республіка	0,9 (2017)	2795 (2017)	48 (2016)
38	Словенія	1,9 (2017)	4468 (2017)	293 (2011)
39	Туреччина	1,0 (2017)	1386 (2017)	85 (2016)
40	Угорщина	1,4 (2017)	2924 (2017)	74 (2016)
41	Україна	0,4 (2017)	994 (2017)	50 (2016)
42	Фінляндія	2,8 (2017)	6707 (2017)	560 (2016)
43	Франція	2,2 (2017)	4441 (2017)	369 (2016)
44	Хорватія	0,9 (2017)	1865 (2017)	45 (2016)
45	Чехія	1,8 (2017)	3690 (2017)	93 (2016)
46	Чорногорія	0,3 (2016)	714 (2016)	16 (2016)
47	Швейцарія	3,4 (2015)	5257 (2015)	1043 (2016)
48	Швеція	3,3 (2017)	7593 (2017)	564 (2016)

Джерело: розроблено автором на основі [3].

Як бачимо, за показником *валових внутрішніх витрат на НДДКР*, найбільший % ВВП (понад 2,0) спостерігався в десяти країнах (Австрія,

Бельгія, Данія, Ісландія, Німеччина, Норвегія, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція), середній (понад 1,0) – в 12 державах (Греція, Естонія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Об'єднане Королівство, Португалія, Росія, Словенія, Угорщина, Чехія), найменший ($\leq 1,0$) – в 23 країнах (Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Грузія, Ірландія, Казахстан, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта, Молдова, Північна Македонія, Польща, Румунія, Сербія, Словацька Республіка, Туреччина, Україна, Хорватія, Чорногорія). Лідером за цим показником була Швейцарія (3,4 %), аутсайдером – Казахстан (0,1 %). Українська наука фінансувалася на низькому рівні (0,4 %).

За показником *дослідників*, найбільша їх кількість на 1 млн жителів (понад 4000) була в 16 державах (Австрія, Бельгія, Данія, Ірландія, Ісландія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Об'єднане Королівство, Португалія, Словенія, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція), середня (понад 2500) – в дев'яти країнах (Греція, Естонія, Іспанія, Литва, Польща, Росія, Словацька Республіка, Угорщина, Чехія), найменша (≤ 2500) – в 17 державах (Албанія, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Грузія, Італія, Казахстан, Кіпр, Латвія, Мальта, Молдова, Північна Македонія, Румунія, Сербія, Туреччина, Україна, Хорватія, Чорногорія). Найбільше дослідників було в Данії (7897 осіб), найменше – в Албанії (156 осіб). Кількість українських дослідників була на невисокому рівні (994 особи).

За показником *резидентних заявок на патент*, найбільша їх кількість на 1 млн жителів (понад 500) спостерігалася у восьми країнах (Данія, Ліхтенштейн, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Фінляндія, Швейцарія, Швеція), середня (понад 100) – в 12 державах (Австрія, Бельгія, Ірландія, Ісландія, Італія, Мальта, Норвегія, Об'єднане Королівство, Польща, Росія, Словенія, Франція), найменша (≤ 100) – в 26 країнах (Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Греція, Грузія, Естонія, Іспанія, Казахстан, Кіпр, Латвія, Литва, Молдова, Північна Македонія, Португалія, Румунія, Сербія, Словацька Республіка, Туреччина, Угорщина, Україна, Хорватія, Чехія, Чорногорія). Лідером за цим показником був Ліхтенштейн (10000 заявок), аутсайдером – Албанія (8 заявок). В Україні цей показник був на низькому рівні (50 заявок).

Перелік використаних джерел:

1. Куценко В. М. Маркетинговий менеджмент: навч. посіб. Київ: МАУП, 2003. 184 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/mn3_1.pdf (дата звернення: 14.04.2020).

2. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 груд. 1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 14.04.2020).

3. Country profiles. Statistisches Bundesamt: веб-сайт. URL: https://www.destatis.de/EN/Themes/Countries-Regions/International-Statistics/_node.html (дата звернення: 09.04.2020).